

ASÂKİR-İ MANSÛRE-İ MUHAMMEDİYYE SÛVÂRÎ NİZÂMNÂMESİ (1 ŞUBAT 1827)

Uğur ÜNAL

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü,
Tarih Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

Özet

Bu çalışmada Sultan II. Mahmud döneminde hazırlanan Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye süvâriyelerinin kuruluş nizamnamesi üzerinde durulmaktadır. Çalışmada belge hakkında kısaca bilgi verildikten sonra belge günümüz harflerine aktarılmıştır. Nizamnamede Asâkir-i Mansûre süvâriyelerinin kuruluş gerekçesi, süvâriyelerin kimlerden seçildiği, tertibi, miktarı, idâresi, istihdâmı, eğitimleri, giyim-kuşamı, teçhizatı, rütbeleri, emeklilikleri, maaş ve iâşeleri hakkında bilgi verilmektedir.

CAVALIER REGULATIONS OF THE ASÂKİR-İ MANSÛRE-İ MUHAMMEDİYYE (1 FEBRUARY 1827)

Abstract

In this study, the cavalier of Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye's establishment regulations will be emphasized which prepared in the period of Sultan Mahmud II. In this study, after the briefly assesment of document, the document was transferred to new Turkish alphabet. This regulations informed about the reason of establishment of Asâkir-i Mansûre cavalier, selection of the cavaliers and their's arrangement, numbers, administration, employing, training, costumes, equipment, ranks, retirement, salaries and feedings.

Giriş

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Hatt-ı Hümâyûnlar katalogunda 17417 numara ile kayıtlı bulunan Asâkir-i Mansûre-i Süvârî Nizamnamesi, 3 varaktan ibaret olup 4 Receb 1242 (1 Şubat 1827) tarihlidir. Nizamnamenin, baş kısmına düşülen şerhte, Asâkir-i Mansûre Kânûnnâmesine zeyl edilmesi ayrıca Divân-ı Hümâyûn ve Rûûs Kalemlerine kaydedilerek, birer suretinin Başmuhâsebe, Serasker Paşa ve nâzırı makamlarına gönderilmesi istenmiştir.

Belgede Asâkir-i Mansûre Süvârî tertibinin kuruluş gerekçesi, tertib ve istihdâmı şu şekilde ifade edilmiştir: 1826 senesinde İstanbul, Anadolu ve Rumeli'de bazı bölgelerde asâkir-i mansûre piyâdelerinin kaydına başlanmış ve bir sene içerisinde sayıları sürekli artırılmaya çalışılmıştır. Ancak bir ordunun başarılı olabilmesi için sadece piyade askerlerinin varlığı yeterli görülmemiş, böylece sayıları giderek artmaya başlayan piyade askerlerinden bir kısmının öncelikle Dersaadet'te oluşturulacak olan asâkir-i mansûre-i Muhammediyye süvârî tertibine katılmasına karar verilmiştir.

Serasker ve asâkir-i mansûre nâzırı idaresinde oluşturulacak olan ve 1.581 neferden ibaret süvârî tertîbi için, birkaç istisna dışında, asâkir-i mansûre kânûnnâmesindeki nizâmlar geçerli sayılacaktır. Sefer vaktinde süvârî neferlerinin tümüne beygirleri tam olarak verilecek, ancak barış zamanında talim için her bir tertibe 200 beygir, iki kıt'a top ve iki takım top beygiri temin edilecektir.

Asâkir-i Mansûre süvâriyelerinin günlük eğitim ve ibâdet şekilleri ise nizâmnâmeye göre şöyledir: Süvârî neferleri beş vakit namazı cemaatle eda edecek, günde birer defa Kur'an-ı Kerim, İlmihâl ve dînî meselelerle ilgili eğitimlere katılacaklardır. Süvârî askerleri haftada iki gün büyük talime çıkarılarken borularını çaldırarak çepresetli mintanlarını giyip hayvanları ile talimde hazır bulunacaklardır. Diğer günlerde ise herkes bölük bölük talimini icra edecektir. Haftada nöbetle ata binip talim yapacak 200 neferin dışındakiler ise kendilerine nöbet gelinceye kadar boş durmayıp, zabitleri ile sanki atlı gibi süvârî talimi yapacaklar, geri kalan vakitlerinde de piyade talimini icra edeceklerdir.

Barış zamanında Bâb-ı Seraskerî ya da kışlarında nöbetçi olanlar her gün sabah namazını cemaatle kıldıktan sonra boru çalındığı an koşularında entarilerini çıkarıp gömleklerini giyerek hayvanlarının yanlarına varacak; ikinci borunun çalınması ile herkes hayvanlarını tımara (hayvan bakımı: sulanması, doyurulması, temizlenmesi vs.) hazır hale getirecektir. Üçüncü boru ile beraber tımara başlanacak olup zâbit, bitir borusunu çalınmadıkça tımar devam edecektir.

Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye süvâriyelerinin seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlara gelince: Her tertibin binbaşı ve zabitleri güçlü, kuvvetli, savaş tekniği ve eğitimlerde mâhir kişilerden; neferler ise aslı-nesli bilinen, süvâriliğe yatkın, genç ve yiğit bekarlardan oluşturulacaktır. Bu süvârî tertibine kaydedilecek kişiler, öncelikle piyâdeler arasında bulunan eski süvârîler veya dışarıdaki ehil kimselerden yazılacaktır. Sefer ve diğer memuriyetlere piyade neferleri ile çıkacak olan süvârîler, harp esnasında tabya yapmak, hendek kazmak veya toprak taşımak gibi hizmetlerde piyadelere yardım etmekten geri kalmayacaklardır.

Nizâmnâmede süvârîler için giyim-kuşam ve teçhizatlar şu şekilde tertîb edilmiştir: Süvârî askerlerinin masrafı piyadeye göre daha fazla olduğundan binbaşı dışındakilerin kisveleri her sene hazar mevsiminde yenilenecek, senede iki kez mahmuzlu çizmeler ve mellutalar (süvârî yağmurluğu) verilecektir. Eğer takımı ise, her sene yenilenmesi lazım gelmediğinden, sene içerisinde tamirden geçirilecek ve üç-beş senede bir yenilenecektir. Ayrıca süvârî zâbit ve neferlerine birer matara, birer terkî camedânı (süvârîye ait eşya torbası), ot bağlamak için birer tura ip, bir adet ip yular ve kıl yem torbası, bir deste gebre (at tımarı kesesi), bir adet pâyband (atın ayak bağı) ve bir çift köstek verilecektir.

Süvârîlerin askerlikten ayrılma, emeklilik ve izinleri ise nizâmnâmede şöyledir: Asâkir-i mansûre piyâde askerlerinin yazıldıkları tarihten 12 sene geçmesi halinde dirliğinden vazgeçip hizmetini terk etmek istediğinde maaşsız olarak ayrılmasına izin verilmiştir. Ancak süvârî neferlerinin meşakkatleri daha fazla olduğu için piyâde için geçerli olan 12 senelik süre, süvârîlerde 10 seneye indirilmiştir. Süvârîlerin hacca-sılaya gitmesi ve emeklilik durumlarında ise asâkir-i mansûre kânûnnâmesinde belirtilen esaslar aynen geçerli sayılmıştır.

Yukarıda belirtilenler dışında, süvârî nizâm-nâmesinde yer alan neferler ile zâbitlerin tertîp şekilleri, rütbeleri, maaş ve tayînâtı, elbiseleri, teçhîzâtı ile bunların tutarları ve genel maliyeti aşağıda şemalar halinde metin içerisinde yer almaktadır. *Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye Süvârî nizâm-nâmesi günümüz harflerine çevrilmiş şekilde aşağıda sunulmaktadır:*

İŞBÛ USÛL Ü NİZÂM İLÂ-MÂ-ŞÂ-ALLAHU-TE'ÂLÂ DÜSTÛRÜ'L-'AMEL TUTULMAK VE Bİ-MENNIHÎ-TE'ÂLÂ BUNDAN BÖYLE DİĞER SÜVÂRÎ TERTÎBÂTI GÜŞÂD OLUNDUKÇA NİZÂMÂT-I MEZKÛRE Bİ-TIBKIHÂ ANLARIN HAKLARINDA DAHÎ BU VECHİLE CÂRÎ OLMAK ÜZERE 'ASÂKİR-İ MANSÛRE KÂNÛN-NÂMESİNE ZEYL OLUNARAK DÎVÂN-I HÛMÂYÛNUMUZ VE RÛÛS KALEMLERİNE KAYD Ü SEBT İLE BAŞMUHÂSEBE VE SERASKER PAŞA VE NÂZIRI TARAFLARINA İLM Ü HABERLERİ İ'TÂ OLUNA.

Rehberî-i tevfkât-ı subhâniyye ve yâverî-i te'yîdât-ı samadâniyye ile el-hâletü-hâzihi gerek âsitâne-i devlet-i âşiyânede ve gerek Anadolu ve Rumeli'nin ba'zı münâsib olan mahallerinde vâfir piyâde 'asâkir-i mansûre-i muhammediyye tertîbâtı küşad ve tahrîrine şurû' ve mübâşeret olunarak bir taraftan teksîr ve tevfirine bakılmakta ve bir cânibden dahî ta'lîm ü te'allümleriyle sanâyi'-i ateş-bâzî ve fûnûn-ı harbiyyede iktisâb-ı tefennün ve mahâret eylemeleri esbâbı istihsâl kılınmakta ise de bi-'avnihî-te'âlâ bunların hengâm-ı cenk ü vegâ ve meydân-ı rezm ü heycâda sebât ü metânet ve a'dâ-yı dîn ile mukâbelede tahsîl-i fevz ü gâlibiyyet eylemeleri vesâilinden olmak üzere beheme-hâl içlerinde mikdâr-ı kifâye mu'allem ve müretteb süvârî 'asâkir-i mansûrenin vücûdundan lâbüdd ve muktezî ve bu cihetle işbû piyâde ve süvârî 'asâkiri yekdiğere lâzım ve melzûm kabîlinden olarak ikisinden birinin 'adem-i vücûdu maksûd-ı aslî olan galebe sûretinin istihsâline mâni'-i kavî olduğu tecârüb-ü sâbika ve ve delâil-i vâziha ile müsellemin-üs-sübût olmaktan nâşî bi-tevfk-illâhi te'âlâ zât-ı şevket-semât hazret-i zill-ullâhî min-'ind-illâhi te'âlâ müceddid-i dîn ü devlet ve müeyyid-i mülk ü millet olduklarına delîl-i vâzih'ul-âsâr olarak muvaffak oldukları mu'allem 'asâkir-i mansûre-i muhammediyye piyâde neferâtına mülhakk olmak üzere tiz elden der-sa'âdette iktizâsına göre mikdâr-ı kifâye süvârî neferâtı dahî tahrîr ü tanzîm olunması icâb etmiş ve bi-'avnihi te'âlâ bundan böyle iktizâsına göre tevfir ü teksîr olunmak üzere tiz elden fakat bir tertîb süvârî tanzîmine irâde-i hayriyyet ifâde-i cenâb-ı kişver-küşâ-yı müte'allik olmuş olduğundan bunların sûret-i tertîb ve tahrîr ve usûl-i a'mâl ve istihdâmları hakkında şu vechile te'sîs-i mebânî nizâm kılınır ki sa'âdetlû serasker paşa ve 'asâkir-i mansûre-i muhammediyye nâzırı efendinin zîr-i nezâret ve idârelerinde olmak ve piyâde 'asâkir-i mansûre kânûn-nâmesinde münderic kâffe-i şerâyit ü nizâm bi-tibkihâ bunların haklarında dahî öylece ri'âyet ve icrâ kılınmak üzere zîrde defter-i gûne terkîm olunduğu vechile bin beş yüz seksen bir neferden ibâret birer tertîb süvârî zâbitân ve neferâtı tahrîr ü tanzîm olunup şöyle ki bir nefer süvârî binbaşısı ve birer nefer sağ ve sol kolağaları ve mülâzımları ve yüzbaşılar ve mülâzımları ve sancâktâr ve çavûş ve saka ve onbaşılar ve topçu ve arabacı ve cebehâneci başılar ve çavûş ve top ustası ve topçu ve arabacı halîfeleri ve cebehâneci çavûşu ve neferâtları ve piyâde neferâtı misillü beher safa birer muvazzaf ve muntehâb imâm efendiler ve nefer kâtibleri ve boruzen başı ve mühendis ve hekîm ve cerrâh neferâtı ve beher tertîbe altışar nefer nalbant ve sarrâc ve birer tüfenkçi ve marangoz ve demirci neferâtı ta'yîn ü tahrîr ile bunların iktizâ eden hayvânâtları cümle bâr-gîr olarak hengâm-ı seferde tamamıyla verilmek üzere fakat vakt-i hazarde li-ecli't-ta'lîm iki yüz re's bâr-gîr tedârik

ve i'tâ olunarak yüz re'si bâb-ı seraskerî ve yüz re'si dahî Üsküdar'da kâin süvârî kışlası ahırlarında ikâme ve kezâlik ta'lîm için iki kıt'a top ve iki takım top bâr-gîrleri tertîbiyle bir kıt'ası bâb-ı ser'askeride ve bir kıt'ası Üsküdar'da tevkîf ile tertîb-i mezkûrun yüz neferi haftada bir tebdîl olunmak üzere münâvebeten bâb-ı seraskeride ve mâ'adâsı Üsküdar'da kışlaklarında ikâmet ve cümleden akdem lâzime-i diyâneti iltizâmen evkât-ı hamseyi cemâ'atle edâ ve günde birer nevbet Kur'ân-ı 'azîm'üş-şân ve 'ilm-i hâl ve mesâil-i dîniyye ta'lîmine mübâderet ve piyâde 'asâkirin haftada iki gün büyük ta'lîme çıkmak üzere trombeteleri çalındığı gibi süvârî neferâtı dahî borularını çaldırarak çepreşetli nimtenlerini giyüp derhâl hayvanlarıyla mahall-i ta'lîmde hâzır u müheyâ bulunarak bi'l-ma'iyye ta'lîm ü te'allüm edip sâir günlerde dahî herkes bölük bölük kendi ta'lîmini icrâ ile fûnûn-ı harbiyyede kemâ-yenbağî kesb-i tefennün ve mahâret eylemeye iştiğâl ve muvâzabet eyleyeleri haftada bi'l-münâvebe ata binüp ta'lîm edecek iki yüz neferden mâ'adâsı dahî kendülere nevbet gelinceye değin boş durmamak için zâbitleri kâne atlı gibi piyâde olduğu halde atlı ta'lîmini ettirip bundan başka ba'zı evkâtta dahî bayağı piyâde ta'lîmi dahî ederek her cihetle hüner ve tefennün iktisâbına sa'y edeler ve neferât-ı merkûmeden vakt-i hazarde gerek bâb-ı seraskerî ve gerek kışlaklarında nevbetçi olanlar beher-gün salât-ı sabhu cemâ'atle ba'del-edâ boru çalındığı gibi koşuşlarından entârilerini çıkarıp gömleklerini enselerine bend ile hayvanlarının yanlarına varıp ikinci borunun çalınmasına muntazır olarak ikinci boru çalındığı gibi herkes hayvanlarının arkalarından def'aten çullarını devşirüp yemlik üzerine vaz' ve üçüncü boruda timara şurû' eyleyerek nevbet zâbiti tekrâr boru çaldırtmadıkça timârdan fârîğ olmamaları ve hayvânât-ı merkûme külli-yevm vaktiyle sulanıp ve iktizâ eden yerler dahî hazırlanarak vaktiyle gelip boru çalındığı anda cümlesinin birden yemleri verilip torbaları tamam bir saat hayvânât-ı merkûmenin başlarında durduktan sonra beher saftan beher yevm münâvebeten neferâtıyla me'mûr olacak onbaşılar zikr olunan hayvânâtın başlarında olan torbalarını toplayıp mahallerine vaz' ve odalarına 'azîmet ve külli-yevm kolağaları veyâhud mülâzımlarından biri dahî nevbetçi olarak hayvânât-ı merkûmenin güzelce timârlarına ve yem ve sularının vaktiyle verilmesine kemâliyle tekayyüd ve nezâret ve ol-vechile hayvânât-ı merkûmenin tüvânâ bulunmasına begâyet i'tinâ ve dikkat eylemeleri cümlesinin farîza-i zimmetleri olarak zinhâr bir gün kusûr ve tekâsül zuhûr eder ve vakten mine'l-evkât lâyıkıyla bakılmayıp da hayvânât-ı merkûmenin lâğar ve zebûn ve 'amel-mânde olmaları lâzım gelir ise gereği gibi muvâhaze ve 'itâb olunacaklarından başka bu bâbda asıl binbaşılıları dahî mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilip âna göre lâzım gelen ikdâm ve ihtimâmda kusûr ü tekâsül vukû'u kat'an tecvîz olunmaya ve beher tertîbin binbaşı ve sâir zâbitânî şeci' ve bahâdır ve fûnûn-ı harbiyye ve ta'lîm ü te'allümde mâhîr ve her vechile zabt u rabt ve a'mâl-ı neferâta kâdir erbâbdan ve neferât dahî aslı ve nesli ma'lûm ve süvârîliğe müsta'id genç ve tüvânâ bekâr yiğitlerden olmak lâzîmeden olmağla piyâde tertîbatı içinde 'atîk süvârî ve mütefennin olanlar bi'l-ifrâz olunup mâ'adâsı dahî hâricden evsâf-ı mezkûre ile mevsûf ehil ve erbâb olanlardan yazılarak zinhâr ferumâye ve mechûl'ül-hâl ve ihtiyâr ve 'amel-mânde makûleleleri tahrîr ve idhâl olunmamasına dikkat ve bunların silsileleri vukû'unda bi-tıbkıhâ 'asâkir-i piyâde haklarında olan kânûn-nâme-i hümayûn şurûtuna ri'âyet oluna ve işbû süvârî neferâtı bundan böyle sefer ve sâir me'mûriyetlerinde piyâde neferâtıyla mahlûten me'mûr ve ta'yîn kılınacaklarına mebnî hasbe'l-icâb piyâde ve süvârî tertîblerinden birkaç tertîbin bi'l-ifrâz ba'zı seraskerler ma'iyetine irsâli irâde buyurulduğu halde me'mûr olan piyâde ve süvârî binbaşılarının eskilik ve yeniliklerine i'tibâr olunmayarak içlerinden hangisi müsta'id ve dirâyet-kâr ve fûnûn-ı harbiyyede tefennün ve mahâreti der-kâr ve idâre-i 'asâkire sâhip

liyâkat ve iktidâr ise cümlesinin üzerine bi'l-intihâb kumandan nasb u ta'yîn ile sâirleri ânın zîr-i idâresinde olmak üzere ma'iyetine me'mûr oldukları seraskerler kusûr 'asâkir-i işbû kumandanın re'y ü ma'rifetiyle istihdâm eyleyeler ve kumandan olanlar dahî ma'iyetine me'mûr oldukları seraskerlerin her hâlde emr ü re'yine mutâba'at ve ta'yîn ü istihdâm edecekleri hüdemâtın ru'yet ve tesviyesine ez-dil ü can ikdâm ü gayret edip şu kadar ki lede'l-iktizâ mevki'-i muhârebe ne vechile tasâm olunmak ve düşmanın hâl ü hareketına göre ne vechile mukâbele kılınmak ve ne sûrette sanâyi'-i harbiyye kullanılmak lâzım geleceğini kumandan ve sâir binbaşılar ma'iyetlerinde olan mühendisler ve zâbitân-ı sâire ile gereği gibi müşâvere ve müzâkere ederek karâr-ı ittifâkları üzere beyinlerinde nasıl tensîb ve istisvâb ederler ise serasker bulunan zâta ifâde ve iktizâ eder ise tekrar ânın huzûrunda dahî istişâreden sonra ol-vechile muhârebeye şurû' olunup eğer bu kararın hilâfına seraskerler tarafından bir gün re'y ü irâde vâki olur ise usûl-ı fenn-i harp ve hendeseye göre kendi re'ylerinde olan menfâ'at ve hilâfında vukû'a gelecek mazarratı etrâfıyla tebeyyün ve iknâ' ederek her hâlde ittifâkı olan re'y ve istisvâbları vechile hareket ve her bir mevki' ve mevsîmin iktizâsına göre dekâyık-ı harbiyye ve sanâyi'-i hendesiyyeyi gereği gibi sarf-ı zihn ve dikkat ederek hâfez-allâhu te'âlâ bilâ-müceb-i 'asker ve mühimmât itlâfını müstelzim 'ameliyâtan ittikâ ve mücânebet edeler ve bunların yanında dâimâ yarar ve mütemed câsûslar tedârik ve istihdâm ile mukâbil olacakları düşmanın ân-be-ân hâl ü keyfiyet ve mekr ü mekîdetini taharrî ü teccüsden hâlî olmayarak câsûsların ihbârlarına göre düşmanın hareketini anlayıp peşin istisvâb ettikleri sûrete tevâfuk etmez ve düşmanın gelişi ve muhârebenin mevki'i bildikleri vechile zuhûr etmez ise ol-vakitte fenn-i muhârebe kâidesine göre tekrâr ne vechile hareket lâzım ise serasker bulunân zât ile kezâlik istişâre ve tensîbden sonra ânâ göre icrâsına mübâderet oluna ve tertîb-i mezkûre me'mûr ve tahsîs kılınacak mühendisler sefer ü hazarde yanlarında mevcûd bulunarak cenk ü harb usûlünü ve fenn-i hendese üzere ne vechile ordu kurmak ve tabûr yapmak ve düşman üzerine ne sûretle varmak lâzım geleceğini binbaşî ve zâbitân-ı sâire ile dâimâ müzâkere ve müşâvere ederek cümlesi bu husûslarda kesb-i mahâret edip kâffe-i hâl ü hareketlerinde 'ilm-i hendese ve kâide-i harbden hâric hareket vukû'a gelmemesi ibtidâ mühendislerin farîza-i zimmeleri ola ve mevâki'-i harb iktizâsınca meselâ tiz elden bir mahalle tabya yapılmak ve hendek kazmak ve toprak taşınmak misillü hizmet vukû'unda piyâde ve süvârî bi'l-cümle 'asâkir-i mansûre kendi selâmet ve gâlibiyetleri için cân ve baş ile çalışmaları lâzımeden olmağla o makûle hizmetlerde süvârî takımı biz atlıyız deyid de istinkâf etmeleri kat'an mesmû' ve mücâzz olmayarak bu güne hidemât ve mesâlihte inzimâm-ı re'y ve ma'ârifet-i zâbitân ile serasker bulunan zâtin her ne vechile emr ü tenbîhi vâki' olur ise öylece imtisâl ü itâ'at eyleyeler ve süvârîlerin meşakkat ve masrafları ziyâdece olduğuna binâen zîrde muharrer olduğu vechile binbaşî ve sâir zâbitâna maaş ve neferât ve sâireye münâsibi mikdâr mâhiyeler tahsîs ve esliha-i lâzime ve eğer takımı ve levâzım-ı sâireleri tertîb olunarak iktizâ eden mâhiye ve maaşları mâh-be-mâh i'tâ olunacak ve binbaşîya nev'î ma'lûm olmak için zîrde beyân olunan sûret ve hey'et üzere fakat bir def'a bir kât esvâb verilip mâ'adâ kolağaları ve mülâzimîn ve zâbitân ve neferât-ı sâirenin esvâb ve eslihaları dahî kezâlik zîrde tahrîr u beyân olunduğu üzere tertîb ü tanzîm olunup binbaşîdan mâ'adâsının kisveleri beher sene rûz-ı hazarda tecdîd ve senede iki def'a mahmûzlu çizmeler ve piyâdeye verilen yağmurluğa bedel eskidikçe münâsib mellutalar i'tâ kılınacak ise de eğer takımının beher sene tecdîdi lâzım gelmeyüp eğer ba'zı mahalli ta'mîre muhtâc olur ise tertîb-i mezkûra me'mûr sarrâca yaptırılarak isti'mâl olunup nihâyet üç beş sene murûruyla gâyet köhnelenüp isti'mâlden kalur ise o hâlde tecdîdi câiz ola ve işbû süvârî zâbitânı ve neferâtının beherine birer matara

ve birer terkî câmedânı ve ot bağlamak için birer tura ip ve birer adet ip yular ve kıl yem torbası ve bir deste gebre ve bir adet paybend ve bir çift köstek verilip zıkr olunan câmedan ve matara ve ip eskidikçe ve kusuru üç mâhta bir kere tecdîd kılınarak ve bi'l-cümle zâbitân ve neferâtın iktizâ eden ta'yînâtları dahî 'asâkir-i mansûre piyâde neferâtı kânûn-nâmesine tatbîkan ber-vech-i âtî hesâb olunduğu vechile i'tâ olunup mâ'adâ yem ve saman misillü ta'yînleri dahî kezâlik zîrde muharrer olduğu vechile verdirile ve neferât-ı merkûmenin her biri kendilerine verilecek eğer takımı ve esliha ve eşyâ-i sâireyi gâyet pâk ve temîz tutup eğer 'adem-i dikkat sebebiyle birinde yırtık ve söküük görülür ve sâir vechile bir fenâlık müşahede olunur ise yalnız ol-neferin te'dîbiyle iktifâ olunmayıp onbaşısının dahî te'dîbi icrâ oluna ve 'asâkir-i mansûre zâbitân ve neferâtından biri yazıldığı târihten on iki sene mürûrundan sonra ba'zı maslahatla dirliğinden geçip hizmeti terk murâd eyledikte bilâ-ma'âş meccânên ruhsât verilmesi câiz olarak on iki seneden evvel tecvîz olunmaması kânûn-nâme-i hümâyûnda mûnderic ise de işbû süvârî neferâtının hizmet ü meşakkatleri ziyâde olarak şâyân-ı müsâ'ade olmalarıyla işbû ruhsât maddesi bunların haklarında on seneye kasr u tahsîs kılına ve kezâlik bâlâda muharrer tenbîhât-ı nizâmiyyeden mâ'adâ husûslarda ve ez-cümle hacc-i şerîfe me'zûniyyet ve sılaya ruhsât ve tekâ'üdlüğe nâiliyyet misillü mevâdd ve husûsâtın cümlesinde 'asâkir-i mansûre kânûn-nâmesinde mestûr ve mûnderic olan kâffe-i şürût u nizâm bi-tıbkîhâ bunların hakkında öylece cârî ve mer'î ola.

Sergerde ve Zâbitânın Bir Senelik Maaşları

Bir tertîbe lâzım gelen hayvânât ve verilecek matara ve terkî câmedânı ve yular ve gebre ve pâybend ve köstek ve levâzımât-ı sâire bahâlarından mâ'adâsı hesâp olunmağla şerh verildi.

Rütbe/Sınıf	Nefer Sayısı	Aylık Maaş	Yıllık Yekûn
Binbaşı	1	1.000	12.000
Topçubaşı	1	250	3.000
Topçu Çavûşu	1	120	1.440
Arabacıbaşı	1	200	2.400
Arabacı Çavûşu	1	100	1.200
Cebehânecibaşı	1	150	1.800
Cebehâneci Çavûşu	1	75	900
Borizenbaşı	1	250	3.000
Eimme Efendiler	12	960 Beherine 80	11.520
Halffe Mühendis	1	300	3.600
Mülâzım Mühendis	1	200	2.400
Hekim	1	75	900
Cerrah	1	75	900
Kundakçı	1	60	720
Nalbant	6	240 Beherine 40	2.880
Sarrâcân	6	360 Beherine 60	4.320
Tüfenkçi	1	60	720
Demirci	1	75	900
Marangoz	1	75	900
YEKÛN	39 (+ 1 Binbaşı)	4.625	55.500

Sağ Kol ve Sol Kol Olarak Tertîb Olunan Zâbitân ve Neferâtın Bir Senelik Maaşları

Rütbe	Nefer Sayısı	Aylık Maaş	Yıllık Yekûn
Sağ ve Sol Kolağaları	2	1.000 Beherine 500	12.000
Kol Mülâzımları	2	600 Beherine 300	7.200
Yüzbaşıyân	12	2.400 Beherine 200	28.800
Yüzbaşı Mülâzımları	24	3.360 Beherine 140	40.320
Sancakdârân	12	1.440 Beherine 120	17.280
Çavûşân	24	1.800 Beherine 75	21.600
Onbaşıyân	120	4.320 Beherine 36	51.840
Sağ ve Sol Kol Neferâtı	1.080	25.920 Beherine 24	311.040
Sakayân	12	288 Beherine 24	3.456
Top Ustası	12	540 Beherine 45	6.480
Top Halîfesi	12	432 Beherine 36	5.184
Topçu Neferâtı	120	2.880 Beherine 24	34.560
Arabacı Halîfesi	6	210 Beherine 35	2.520
Arabacı Neferâtı	54	1.296 Beherine 24	15.552
Cebehâneci Neferâtı	24	576 Beherine 24	6.912
Borizen	24	720 Beherine 30	8.640
Nefer Kâtibleri	2	500 Beherine 250	6.000
YEKÛN	1.542	48.282	579.384
GENEL YEKÛN	1.581 (+1 Binbaşı)	52.907	634.884 = 1269 kîse-i rûmî küsürü 384

‘Asâkir-i Mezkûreye Verilmesi Lâzım Gelen Ta’yînâtın Mikdârı

Bâ-i’ tibâr ta’yînât-ı neferen 1.581 nefer
Zamm-ı ta’yînât-ı mezkûreyin 44 (Binbaşı 8 nefer, Kolağaları 8-2= 6 nefer, Mülâzımları 6-2= 4 nefer, kâtibân 4-2= 2 nefer, mühendisân 5-2=3 nefer, yüzbaşıyân 24-12= 12 nefer, topçu başı 4-1= 3 nefer, arabacı ve cebehâneci ve borizen başılar 9-3= 6 nefer) çıkarılan rakamlar neferât ta’yînâtına dâhil edilmiş olanlardır.

Yekûn 1.625

Bâlâda mezkûr neferâta ‘asâkir-i mansûreye kıyâsen verilmesi lâzım gelen yevmiyye ta’yînâtın bir senelik bahâları

Nân beher yevm : 812,5 kıyye
Güşt beher yevm : 406 kıyye, (Beherine) Haseb 100 (dirhem).
Ûrz beher yevm : 109,5 kıyye, Haseb 75.
Revgan beher yevm : 10 kıyye, Haseb 62,5.
Bir Senelik Bahâları : 160.099 (kuruş)

Kezâlik ‘asâkir-i mansûreye kıyâsen haftada iki def’a verilecek pilavlık nohudun bir senelik bahası:

Cum’a ve İsneyn Gecelerinde	: Ürz 325 kıyye, revgân 54,5 kıyye, haseb 137.
Haftada	: Nohud 406 kıyye, haseb 100.
Bir Senelik Bahâsı	: 57.494 (kuruş)

Kezâlik ‘asâkir-i mansûreye kıyâsen beher mâh verilecek tuz ve soğan bahası:

Tuz	: 812,5 kıyye
Soğan	: 812,5 kıyye
Bir Senelik Bahâsı	: 5.850 (kuruş)

Kezâlik ‘asâkir-i mansûreye beher şehri maktû’an verilecek ta’yînâtın mikdâr ve bir senelik bahaları:

Sabun	: 125 kıyye; ‘Asâkir-i Mansûre Piyâdesine Kıyâsen 75 kıyye, Bu def’a zam 50 kıyye
Şem’ revan	: 160 kıyye; ‘Asâkir-i Mansûreye Kıyâsen 75 kıyye, bu def’a zam 85 kıyye
Revgân-ı zeyt	: 210 kıyye; Piyâde ‘Asâkir-i Mansûreye Kıyâsen 75 kıyye, ahûrlar için 135 kıyye
Hatab Hasâbı	: 160
Bir Senelik Bahâsı	: 16.344 (kuruş)
YEKÛN	: 239.787 kuruş= 479 kîse-i rûmî.

Zâbitân ve Neferât-ı Merkûmeye İ’tâsı Lâzım Gelen Şa’ir ve Saman Ta’yînâtının Mikdârı

Bâ-i’tibâr ta’yînât-ı neferen	
Binbaşı Ağaya	6
Kolağalarına	4
Topçu Başıya	2
Arabacı Başıya	2
Cebelhâneci Başıya	2
Borizen Başıya	2
Kâtiblere	4
Mühendislere	5
Zâbitân ve neferâta	1.570
Top ve cebelhâne-keşân bâgirlerine	180
Yekûn	1.777

Bârgîrân rüüs	: 1.777
Fî-yevm Şa'îr	: 1.777 sm, beherine 4 sm şa'îr, 4 sm = 1 keyl, 1 keyl = 80 para = 2 kuruş, 1.777 x 354 (gün) = 629.058 / 4 = 157.264,5 x 2 (kuruş) = 314.529 (kuruş).
Fî-yevm Saman	: Beherine 4 (kıyye) x 1777 = 7.180 (kıyye) x 354 (gün) = 2.516.232 (kıyye), beher kıyye saman 3 paradan = 7.548.696 para = 188.717 (kuruş)
YEKÛN	: 503.246 (kuruş). 62.907 kuruş beş üstüne verildiği surette fazlası 440.339 (kuruş).

Vakt-i hazarda cümlesi ta'limde bârgîrleriyle mevcûd olduğu sûrette beş üstüne verilmesi lâzım gelen şa'îr ve saman ta'yînâtı

Şa'îr keyl	: Neferen 1.777- 256 Münâvebede kalacak = 1.521 (nefer) x 354 (gün) = 538.433 sm şa'îr (4 sm = 1 keyl olduğundan) = 107.686,5 keyl. Beher keyl 2 kuruştan 215.373 kuruş.
Saman kıyye	: 1.521 (nefer), beher kıyye 3 para, 2.153.736, 161.530 kuruş.
YEKÛN	: 376.903 (kuruş)

Dersa'âdette bi'l-münâvebe ta'lîm eyledikleri sûrette beş üstüne olmak üzere verilmesi lâzım gelen şa'îr ve saman ta'yînâtı

Der-bâb-ı Seraskerî	Bârgîrân rüüs	
Neferât-ı süvârî	100	
Zâbitân	6	
Top keşân	12	
Zâbitân-ı top	1	
Saka	1	
Borizen	3	
Araba	5	
	128	
	128	Üsküdar'da ta'lîm edecek süvârîlerin hayvânâtı
	256	

Eyyâm	: 354
Şa'îr	: 18.124,5 keyl, beher keyli 2 kuruştan, 36.249 (kuruş).
Saman	: 362.496 kıyye, beher kıyyesi 3 paradan 1.087.488 para = 27.187 (kuruş).
YEKÛN	: 63.436 kuruş.

Ber-vech-i bâlâ süvârî tertîbinin zâbitân ve neferâtuna i'tâ olunacak kisve ve esliha ve eğer takımlarının mikdâr ve bahâları

Binbaşı Elbisesi: A'lâ mâî kadifeden uzunca ve ağzı ve tepeliği sırma işlemeli şubâre 1 (adet), Mâî kadifeden kısaca cepken 1 (adet), Kalıbdan dizceli göz çukadan sıkma 1 (adet), Sırmadan işleme bâdemî resm-i ay ve yıldız semse 4 çift, Al sâye kaput 1 (adet)

Kolağaları ve Topçu başının kisveleri: Sırmalı iki sıra kalıptan işleme çuka şubâre 1 (adet), Kalıptan bükmeden ay ve yıldız nişanlı çuka cepken 1 (adet), Dizcesi kalıptan bükmeden işlemeli çuka sıkma 1 (adet), Hîn-i nasblarında piyâde zâbitânına kaput verildiği misillü bunlara dahî kırmızı çukadan bâdemî sırma çeprâsetli mellûta 1 (adet),

Neferâta verildiği misillü esliha ve çizme ve serhatli yemenisi ve gömlek ve sâir elbise.

Kolağası Mülâzımları ve Yüzbaşı ve Mülâzımlarının ve Sancakdâr ve Çavûşlarının Kisveleri: Bir sıra kalıptan işlemeli çuka şubâre 1 (adet), Sâde ipekten işleme ay ve yıldız nişanlı cepken 1 (adet), Dizcesi ipekten işlemeli çuka sıkma 1 (adet), Neferâta verildiği misillü esliha ve çizme ve serhatli yemenisi ve gömlek ve sâir elbise.

Topçu ve Arabacı ve Cebehânci ve Mehter Başlıkların ve Nefer Kâtiblerine Bir Sıra Kalıptan İşleme Çuka Şubâre ve Fakat İmtiyaz İçün Nefer Katiblerine İbrişim Çeprâsetli Çuka Boy Cepkeni ve Neferât-ı Sâirenin Kisveleri (Ba'dehû iktizâsı vechile tanzîm olunacak):

İpek şerîfli çuka şubâre 1 (adet), İpek çeprâsetli yağmurluk bedeli çukâ mellûta 1 (adet), İpek çeprâsetli çuka silah abası 1 (adet), Dizceli şayak sıkma 1 (adet), Alaca yelek 1 (adet), Karacalar kuşağı (1 adet), Gömlek 2 (adet), Gömlek üstü 2 (adet), Serhatli ayakkabı 1 çift, Çizme ma'a mahmûz 1 çift, Yaylı filinta 1 (adet), Kaput piştovi 1 (adet), Demir kınlı tuğra seyf 1 (adet), Filinta kayışlı palaska 1 (adet), Asma kayışlı piştov harbisi 1 (adet).

Zâbitân ve Neferâta Verilecek Eğer Takımları: Saraçlanmış siyah meşin olmak üzere pazarcık kaltağı ve ön kaşında asma filinta koğası 1 (adet), Pirinçten dökme yaftalı kâvsâleden başlık ve kuskun ve sîne-bend 1 (adet), Tokmak kayışından zahmalı demirden çubuk üzengi 1 (adet), Dibi kapalı piştov kaputu 1 çift, Kırmızı ve mâî renk olarak Karahisar keçesi 1 (adet), Karahisar keçesinden dört kat dikişsiz ön ard hânesine kayışla merbût teyelti ma'a matara 1 (adet).

Ber-vech-i bâlâ zâbitân ve neferâta verilecek elbisenin tahmînen bahâları	1.581 nefer, beheri 170 kuruştan	268.770 (kuruş)
Zâbitân ve neferât-ı mezûreye verilecek eğer takımlarının tahmînen bahâları	1.581 nefer, beheri 125 kuruştan	197.625 (kuruş)
Zâbitân ve neferât-ı mezkûreye verilecek eslihanın takrîben bahâları	1.581 nefer, beheri 93 kuruştan	147.033 (kuruş)
YEKÛN:		613.428 kuruş = 1.226 kîse-i rûmî ve 428 kuruş

YEKÛN : 1.991.345 kuruş
 – 62.907 kuruş Şa’îr ta’yînâtı beş üstüne verildiği sûrette fazlası
 1.928.438 kuruş = 3.982 kîse-i rûmî – 125 kîse-i rûmî (beş üstüne
 verilecek şa’îrın fazlası) = 3.856 kîse-i rûmî ve 438 kuruş.

MİZÂN

1.991.345
 – 62.907 Beş üstüne verildiği sûrette zuhûr eden fazlası
 1.928.438
 – 376.903 Vakt-i hazarde bin beş yüz şu kadar bârgîr beslenmediği
 halde zuhûr eden fazlası
 1.551.535
 – 147.033 Eslihalarının bir kere i’tâsı lâzım geldiğinden iktizâ eden
 bahâları
 1.404.502
 – 197.625 Eğer takımlarının beher sene tecdidî lâzım
 gelmeyeceğinden îcâb eden bahâsı
1.206.877 = 2.413 kîse-i rûmî ve 377 kuruş Vakt-i hazarde bir senede
 sarfi lâzım gelen

Ber-vech-i bâlâ bir tertîb süvârî neferâtı hakkında ittifâk-ı ârâ ile karar-gîr olan usûl ü nizâm ilâ-mâşâ-allâhi te’âlâ düstûrû’l-‘amel tutulmak ve bi-tevfikihî te’âlâ bundan böyle diğêr süvârî tertîbâtı güşâd olundukça nizâmât-ı mezkûre bi-tubkîhâ anların haklarında dahî bu vechile cârî olmak üzere ‘asâkir-i mansûre-i Muhammediyye kânûn-nâmesine zeyl olunarak dîvân-ı hümâyûn ve rûûs-ı hümâyûn kalemlerine kayd ü sebt ile başmuhâsebe ve sa’âdetlû serasker paşa ve nâzır efendi taraflarına ‘ilm ü haberleri i’tâ oluna ve nizâmât-ı mezkûre tiz elden îcâb-ı vakt ü hâle tatbîkan te’sîs olduğundan bundan böyle iktizâ-yı usûl ve maslahata göre irâde-i seniyye ta’allukıyla ba’zı fıkralarının cerh u ta’dîli ve ba’zı mevâddın tenkîs ve zamm u ilâvesi dahî câiz ola. Tahrîren fi’l-yevmi’r-râbi’ min şehri recebi’l-mürecceb li-sene isnâ ve erba’în ve mie-teyn ve elf (4 Recep 1242).

